

INIMRESSURSI ARENDAMISE RAKENDUSKAVA SEIREKOMISJONI KOOSOLEKU PROTOKOLL

Tartu
14.06.2013

Toimumiskoht: Tartu Tervishoiu Kõrgkool, Nooruse 5.
Algus kell 10.35, lõpp kell 14.15.

Juhatas: Margus Haidak

Protokollis: Meelis Aunap

Osa võtsid: (nimi ja ametikoht)

seirekomisjoni liikmed

Indrek Reimand – Haridus- ja Teadusministeeriumi (HTM) kõrghariduse ja teaduse asekanstler,

Ivar Sikk – Rahandusministeeriumi (RM) eelarvepoliitika asekanstler,

Merlin Tatrik – Sotsiaalministeeriumi (SoM) tööturu osakonna ESF talituse ESF koordinatsiooni juht,

Urmo Merila – Rahandusministeeriumi (RM) Euroopa Liidu (EL) struktuurivahendite ja välisvahendite osakonnajuhataja asetäitja,

Urmas Aava – Eesti Linnade Liit, Häädemeeste vallavanem,

Toivo Tõnson – Eesti Maaomavalitsuste Liit, Põltsamaa vallavanem,

Alari Rammo – Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu poliitikaekspert,

Marek Sammul – Eesti Looduseuurijate Seltsi presiidiumi liige,

Signe Sarah Arro – Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsiooni volikogu liige,

Tiina Pedak – Keskkonnaministeeriumi (KKM) välisfinantseerimise osakonna rakenduskava büroo peaspetsialist,

seirekomisjoni asendusliikmed, kes osalesid koosolekul põhiliikme asendajana

Margus Haidak – HTMi tõukefondide osakonna juhataja (seirekomisjoni esimehe Kadri Maasiku poolt volitatud koosolekut juhatama),

Mihkel Susi – Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (MKM) majandusarengu osakonna ettevõtluse talituse peaspetsialist,

Kaire Kasearu – Põllumajandusministeeriumi teadus- ja arendusosakonna peaspetsialist (volitatud asendama põhiliige Külli Kaaret),

Ülle Raud – Eesti Teaduste Akadeemia välissuhete peaspetsialist,

vaatlejad

Aino Kiis – HTMi tõukefondide osakonna nõunik,

Andres Võrang – MKMi välisvahendite osakonna struktuurifondide talituse peaspetsialist,

Kerstin Liiva – RMi EL struktuurivahendite ja välisvahendite osakonna juhataja,

Ly Looga – RMi Euroopa Liidu maksete osakonna finantsspetsialist,

Marit Suurväli – KKM avalike suhete osakonna keskkonnahariduse büroo juhataja,

Meelis Aunap – HTMi tõukefondide osakonna peapekspert,

Merilin Truuväart – RMi riigieelarve osakonna ekspert,

Signe Aaskivi – RMi EL struktuurivahendite ja välisvahendite osakonna nõunik,

Ülle Tillmann – HTMi tõukefondide osakonna peapekspert.

Jiri Svarc – Euroopa Komisjoni (EK) tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraadi Eesti üksuse juht,

Heli Kask – EK tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraadi Eesti üksus.

Kokku 25 osalejat, sh 14 hääleõiguslikku seirekomisjoni liiget või asendusliiget.

Seirekomisjonist puudusid: Mart Laidmets (kirjalik hääl), Tiia E. Tammeleht (kirjalik hääl), Tiia Randma.

PÄEVAKORD

1. Avasõnad.
2. Prioriteetsete suundade 2012. a seirearuande ning hetkeseisu tutvustus.
3. HTM-i kokkuvõtte rakenduskava kommunikatsioonitegevustest.
4. Kommentaarid 2012. a rakenduskava seirearuandele, seirearuande kinnitamine.
5. Korraldusametuse ettekanne perioodi 2014-2020 planeerimisest ja eelhindamisest.
6. Kokkuvõtte üldhariduse ja noorte valdkonna meetmete vahehindamisest.

1. Avasõnad. Seirekomisjoni esimehe asendaja **Margus Haidak** avas koosoleku ja tutvustas lühidalt päevakorda.

2. Prioriteetsete suundade 2012. a seire ning hetkeseisu tutvustus rakendusametuste poolt.

Ettekanne:

2.1. Prioriteetne suund 1. Elukestev õpe. Keskkonnahariduse arendamise programm – **Marit Suurväli** (KKM).

Küsimused.

Ivar Sikk: küsimus täiendõppe kohta, konkursid, mida plaanite teha. See on teatavasti ühekordne tegevus. Kuidas plaanite neid tegevusi jätkata rahade lõppemisel? Milline on koostöö HTMiga?

Marit Suurväli: Keskkonnaamet jääb tegelema õppematerjalidega, nende propageerimise ja kaasajastamisega. Keskkonnainvesteeringute Keskusel on ka programm, mille fond kujuneb erinevatest keskkonnatasudest, vajadusel jätkame tegevusi sellest rahast. Täienduskoolituskavad saaksid edaspidi mingisuguse kasutuse nt hanke võitnud ülikoolides, kuna teema muutub üha aktuaalsemaks. Ootame ka initsiatiivi partnerite poolt. HTMiga on koostöö programmi nõukogu raames, samuti sisuline koostöö nõuniku tasemel. Küll aga me ei võta teisele poolele kohustusi.

Margus Haidak: kas need väljatöötatud vahendid ja materjalid on kõik avalikuks kasutamiseks?

Marit Suurväli: jah, kõik väljatöötatud materjalid on veebiportaalis avalikuks kasutamiseks. Osa neist saavad ka trükitud.

Signe Sarah Arro: kuidas olete edasi planeerinud koostööd erasektoriga? On teada, et midagi tehakse, aga need tegevused täna nt turismiettevõtjateni eriti ei jõua. Ei toimi kahjuks koostöö Keskkonnaameti ega RMKga. Oleks vaja oskuslikku kaasamist ja vastutustundlikku osalemist, erasektori poolt on see koostöövalmidus olemas.

Marit Suurväli: turismiettevõtjad otseselt meie programmi sihtrühm ei ole, aga uues looduskaitse arengukavas on loodusturism ja teadlikkuse tegevused täiesti olemas. Arvan, et koostöö ettevõtetega on pigem siiski looduskaitse tegevuste osa. Meie oleme keskendunud põhiliselt kooliealistele alates kõige noorematest ning teeme siin koostööd HTMiga kohustusliku põhihariduse kaudu. Koostöö Keskkonnaametiga siiski toimub, nt rahvusparkides. Kindlasti annaks seda koostööd ettevõtjatega muuta süsteemsemaks.

Ettekanne:

2.2. Prioriteetsed suunad 1. Elukestev õpe ning 2. Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine – **Ülle Tillmann** (HTM).

Küsimused.

Marek Sammul: päris palju indikaatoreid on kordades ületatud, eriti nt õpetajate ja õppejõudude koolituste arv, mitte-eestlaste koolitused. Kas selles plaanis on kavas midagi ette võtta? Kuidas on vahendite mõttes toime tulnud, kes on ülekulu katnud?

Ülle Tillmann: tuleb tunnistada, et käesoleva perioodi planeerimisel ei osatud hästi hinnata tegelikku rakendamissituatsiooni ja vajadust koolituste järgi. See on olnud õppetund ka uue perioodi planeerimiseks. Üks ületäitmise põhjus on ka see, et koolitused on osutunud kavandatust odavamaks.

Indrek Reimand: selle sisu on indikaatorite defineerimises. St indikaator ei näita koolituste mahtu, vaid ainult, mitu korda on koolitatud. Mahud päevades võivad olla väga erinevad, seega ka kulud. Algselt said planeeritud pikemad koolitused, kuid töö käigus selgus, et sobivamad koolitused on just lühemad,

aga neid on rohkem. Kui planeerimise aluseks võtta nt tundide arv või antud punktide arv, siis oleks planeerimine täpsem.

Marek Sammul: keeleõppe programm on nüüdseks läbi, see on üks lõpetatud tegevustest. Kas tehakse selles osas ka midagi edasi, kuna ilmselgelt nõudlus on olemas?

Ülle Tillmann: on lõppenud keeleõppe arendamise esimene programm, praegu kestab veel teine programm, mis on jõudmas lõpusirgele. Mis saab edasi, sõltub uue perioodi planeerimisest.

Urmas Aava: kuidas defineerite koolitatud mitte-eestlasi? Kas nad võivad olla ka nt eesti kodanikud?

Meelis Aunap: üldiselt defineeritakse statistikas inimese rahvust tema emakeele järgi.

Indrek Reimand: seda hindab iga inimene ise, ei toimu formaalset kontrolli definitsioonile vastavusest.

Ivar Sikk: saan aru, et jätkate järgmisel perioodil paljude tegevuste rahastamist. Kuidas on jätkusuutlikkusega nt õppenõustamise jms tegevuste puhul, kus on mitu osapoolt? Millised on need programmid ja meetmed, millega on plaanis uuel perioodil jätkata?

Ülle Tillmann: HTM katsub leida üles põhilised valupunktid edasisteks tegevusteks, üldiselt me ei jätkata automaatselt samade tegevustega ja meetmetega. Uue perioodi ettevalmistamise protsess käib ja lähiajal saab vastused neile küsimustele.

Margus Haidak: uue perioodi planeerimisel vaatame, mis on need tegevused, millega on mõistlik jätkata. Samuti, mis on need asjad, mis hakkavad muutuma nõ püsikuludeks, pole uuenduslikud ega arendustegevused ja on võimalik viia muude vahendite rahastamisele, nt riigieelarvest. On olnud ka lihtsalt ühekordseid tegevusi millegi käimalükkamiseks. Jätkusuutlikkuse küsimus on kindlasti oluline, seda oleme käsitlenud ka nt oma meetmete hindamise käigus. Uue perioodi raha maht on teada, selle sees tuleb teha teatud valikuid, kõike paraku ei saa rahastada.

Marek Sammul: küsimus TULE programmi kohta. Kas on kuidagi hinnatud, kui palju kõrgharidusse tagasipöördunute hulgas on uuesti väljalangejaid?

Ülle Tillmann: jah, seda on hinnatud programmi enda elluviija poolt ning kahjuks pole päris paljudel tagasi õppesse asujatel piisavalt motivatsiooni jõuda lõpetamiseni. Seda osakaalu ei oska praegu öelda.

Jiri Svarc: traditsiooniliselt käib üks küsimus madalate oskustega isikute osaluse kohta elukestvas õppes, sain aru, et nende proportsioon on kasvanud. Kas on täpsemaid andmeid, kuidas see on viimase aja jooksul muutunud? Teiseks – mis on nende koolituste pakkumise juures muutunud, et seda osakaalu suurendada, on neid nt rohkem fookuseeritud? Kolmandaks – milline on nende koolituste osakaal, mis annavad tegelikult uue kvalifikatsiooni, st kuivõrd on koolitused ka tegelikult aidanud inimestel saada kõrgemaid töösukusi? See on oluline seetõttu, et Eestis on tervelt kolmandik tööealisest elanikkonnast ilma erialase kvalifikatsioonita ja oleks hea teada, kas need koolitused ka tegelikult selle probleemiga tegelevad.

Ülle Tillmann: et muuta koolituste profiili ja sihtgruppi, on täiskasvanute koolitused viimastel aastatel kuulutanud koolituskavad välja ainult madala kvalifikatsiooniga inimestele. See on olnud üks põhimõte, mida järgitakse. Numbrite ja protsentide küsimustele saan vastata kirjalikult, kui sobib.

Jiri Svarc: nendes prioriteetsetes suundades on suurel hulgal erinevaid koolitusi. Kuidas kindlustate, et kõik koolitused vastaksid kvaliteedinõuetele, on selleks mingi mehhanism või süsteem välja töötatud? Kuidas tagatakse, et need koolitused vastavad ka tegelikult tööturu vajadustele?

Ülle Tillmann: koolituskavasid ei koosta mitte toetuse saajaid üksinda, vaid see läbib HTMis teatava komisjoni, kuhu kuuluvad omakorda ka tööturu partnerite esindajad. Samuti küsitakse koolitustel osalenutelt tagasisidet läbitud koolituse kohta.

Margus Haidak: meie meetmetes on koolituste läbiviijateks tavaliselt kas ülikoolid või kutseõppeasutused, kellel on käigus ka täiendavad kvaliteedikontrolli süsteemid.

2.3. Prioriteetne suund 3. Pikk ja kvaliteetne tööelu – **Merlin Tatrik** (SoM).

Küsimused.

Signe Sarah Arro: aitäh huvitava ettekande ja indikaatorite lahtiseletamise eest. Samas, meie ühiskonnas on väga palju ka erivajadustega ehk puudega laste vanemaid, kellel on raskusi pääsemisega tööturule, kuna nad peavad pidevalt hooldama oma lapsi. Nad saavad praegu küll väikest toetust, mis ei kata aga isegi lapse vajadusi, rääkimata vanema omadest. Millised võiksid olla arengud sotsiaalpoliitikas, et hakata koolitama enam ka maapiirkondadesse nn erihooldaja-pedagooge, et kaasata puuetega laste vanemaid aktiivsesse tööellu? Uuringud on näidanud, et nad on sageli üle

keskmise haridustasemega, enamjaolt naised. Need inimesed on olemas ja vajavad tähelepanu, et nad saaksid ühiskonda rohkem panustada.

Merlin Tatrik: nii see tõepoolest on ja ka avalikkuses on viimasel ajal see hooldusteema suurt diskussiooni tekitanud. Uue programmiperioodi kontekstis on praegu nii rakenduskava kui ka detailsemal tasemel kavandatud lastehoiuteenuste arendamist ja paremat pakkumist, seda ka regionaalselt kättesaadavana, mitte ainult tõmbekeskustes. Osa sellest lastehoiu meetmest on suunatud just puuetega laste lastehoiuteenuse paremale pakkumisele, et nende vanemad saaksid tööturule minna.

Marek Sammul: vaadates prioriteetse suuna indikaatorite dünaamikat, siis kas ma olen ebaõiglane väites, et soolise võrdõiguslikkuse edendamise meede on ebaõnnestunud?

Merlin Tatrik: päris nii ei saa ikka väita, sellel on omad põhjused. Mitmed indikaatorid, mis on rakenduskava tasemel planeeritud, on pigem laiemad mõjuindikaatorid, mis ei peegelda ainult meie meetmete tulemusi. Soolise võrdõiguslikkuse meetme tegevused on vaid üks komponent, mis seda näitajat mõjutab. Igasuguste tegevuste tulemuslikkust ja mõju saab ikkagi täpsemalt hinnata konkreetse meetme hindamise käigus.

Margus Haidak: see on ilmselt tõsine õppetund ning mitte ainult soolise võrdõiguslikkuse meetme osas. Igasuguseid mõjuindikaatoreid on rakenduskavas seatud, aga tegelikult ESF meetmed moodustavad ainult murdosa nende saavutustasemete muutumisest. Uue perioodi planeerimisel on selgem siht tulemus- ja väljundnäitajatele ning mõjuindikaatoreid saab pigem vaadata sinna kõrvale.

2.4. Prioriteetne suund 4. Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks – **Mihkel Susi**, (MKM).

Küsimused.

Ivar Sikk: õpilaste ettevõtlusõppes osalemise protsent on suhteliselt madal. Millest tuleneb, et just tavakooli õpilased on sellest suhteliselt vähe osa saanud? Kas sihttase on seatud valesti?

Mihkel Susi: ilmselt põhikooliõpilased veavad seda protsenti alla, kuna nt kutseõppes on ettevõtlusõpe kõigis õppekavades sees. Võimalik, et sihttase tuleks tõesti üle vaadata.

Indrek Reimand: siin on jällegi teatud mõttes indikaatori definitsiooni ja mõõtmise küsimus. Kui põhikoolis on ettevõtlusõpe õppekavas sees, siis ta ei ole ju kõigil aastatel. Kui see õpe on sees nt kõigil 9. klassi õpilastel, siis kõigist põhikooliõpilastest moodustab see ikkagi suhteliselt väikese osa, ehkki kõik seda õpet lõpuks saavad.

2.5. Prioriteetne suund 5. Suurem haldusvõimekus ning 6. ja 7. Horisontaalne tehniline abi ja Tehniline abi – **Urmo Merila** (RM).

Küsimusi ei olnud.

3. Haridus- ja Teadusministeeriumi kokkuvõtte rakenduskava kommunikatsioonitegevustest. Ettekande tegi **Aino Kiis** (HTMi tõukefondide osakond).

Küsimusi ega kommentaare ei olnud.

4. Kommentaarid 2012. a rakenduskava seirearuandele, aruande kinnitamine.

Koosoleku juhataja andis sõna arvamuse avaldamiseks Euroopa Komisjoni ning Korraldusametuse (RM) esindajatele.

EK poolt võttis sõna **Jiri Svarc** ning nentis, et Komisjoni kommentaarid aruandele tulevad vastavalt protseduurile mõne aja jooksul alates aruande ametlikust EKle esitamisest. Vastavalt eelneval arutelul räägitule on oluline indikaatorite ja nende sihttasemete täitmise küsimus. See on õppetund meile kõigile, ei ole sugugi ainult Eesti probleem. Saame sellest lähtuvalt tulevastes programmides loodetavasti kavandada paremaid indikaatoreid. Oleme täiesti teadlikud, et seatud indikaatorid ei suuda kunagi „rääkida kogu lugu.“ Käesoleva perioodi aruandluses on oluline lahti seletada, miks üks või teine indikaator on ala- või ületäidetud. Sageli on selleks väga mõistetavad põhjused.

Ivar Sikk: oleme täiesti nõus EK kommentaariga. Mis puudutab aruannet, siis see on hästi mahukas ja sisaldab palju informatsiooni. Lisaks tahaks öelda, et aruannetes võiks veelgi rohkem anda

indikatsiooni, mida head on realselt fondide abil ära tehtud ja mis on see kvalitatiivne lisaväärtus. Perioodi lõpupoole võiks lisada veidi rohkem sisulist, analüütilist informatsiooni indikaatorite saavutustasemetega tausta kohta, prioriteetsete suundade mõjust valdkondadele. Soovitus edaspidi ka ettekannete tegemisel anda edasi rohkem huvitavat täiendavat infot, mida aruande tekstist ei leia. Heaks näiteks oli täna Sotsiaalministeeriumi ettekanne.

Seirearuande kokkuvõtteks nõustume juhtministeeriumiga, et rakenduskava progressi võib finantsprogressi edenemise ja eesmärkide saavutamise põhjal hinnata heaks.

Täiendavaid küsimusi ega kommentaare seirearuande kohta ei esitatud. Koosoleku juhataja tegi ettepaneku aruanne heaks kiita.

Ettepaneku **poolt hääletas 14** kohal olnud seirekomisjoni liiget ja asendusliiget. Lisaks oli saadetud **kaks kirjalikku poolthäält** – Mart Laidmetsalt ja Tiia E. Tammelehel. **Kokku 16 poolthäält.**

OTSUSTATI:

Kiita heaks Inimressursi arendamise rakenduskava 2012. a seirearuanne.

5. Korraldusametuse ettekanne perioodi 2014-2020 planeerimisest ja eelhindamisest.

Ettekande tegi **Merilin Truuväart** (RM).

Küsimused, kommentaarid.

Signe Sarah Arro: kas oskate tuua nt Euroopast mõne hea näite, kus finantsinstrumente on väga edukalt rakendatud?

Merilin Truuväart: võin tuua kasvõi Eesti näite, kus eelmisel perioodil korterelamute energiatõhususe suurendamiseks kasutati finantsinstrumente. Samuti nt stardilaen ja käendused, mida on praegusel perioodil kasutatud. Tuleval perioodil on kavas nende laialdasem kasutuselevõtt.

Mihkel Susi: ka väikeettevõtted ja mikroettevõtted saavad neid KredExi käendusvõimalusi kasutada.

Urmas Aava: haldussuutlikkus tõstmise all räägiti kesk-, regionaal- ja kohalikust tasandist. Mis see regionaalne tasand on? Teine küsimus seoses esmatasandi arstiabiaga – kas seal on ennekõike mõeldud investeeringuid ja nn materiaalse baasi tugevdamist?

Merilin Truuväart: regionaalseteks tasanditeks võib lugeda nt linnaliste piirkondade meetmetes lisaks linna territooriumile ka linnade tagamaid, ehk regionaalset piirkonda, mis ei ühti haldustasandiga. Arstiabi arendamise all on mõeldud ennekõike investeeringuid, kuid ka toetavaid tegevusi.

Marek Sammul: üks lähtekohti on võimendus pikaajaliste muutusteks. Kuidas seda mõõtma hakatakse, et hiljem osata hinnata neid tulemusi?

Merilin Truuväart: püüame näitajate valikul õppida eelmise perioodi kogemusest ja saada sinna parimad indikaatorid tulemuste mõõtmiseks.

Ivar Sikk: näiteks töövõimetute inimeste tööturule tagasitoomiseks süsteemi loomine, töövõimeskeemi reform on suure pikaajalise mõjuga meede.

6. Kokkuvõtte üldhariduse ja noorte valdkonna ESF meetmete vahehindamisest.

Ettekande tegi **Laura Kirss** (Poliitikauuringute Keskus Praxis).

Küsimusi ei olnud.

Margus Haidak kuulutas koosoleku lõppenuks.

(allkirjastatud digitaalselt)

Margus Haidak
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Meelis Aunap
protokollija